

TUNTOSARVI

Nro 9 ♦ Syyskuu 2010

Kuvamuistoja tandempyöräleiriltä Ahvenanmaalla 6.-10.6.2010

Laivamatkalla on tunnelmaa

Turvallisuus ennen kaikkea.

Välillä pyöriä joutui taluttamaan.

Suomalaista naiskauneutta.

Suomen Kuurosokeat ry

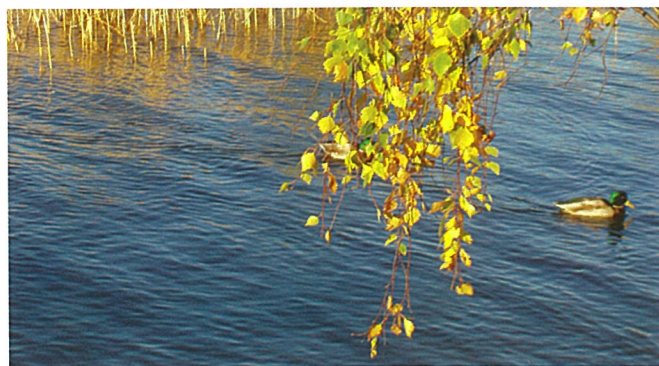
Tulkkauspalvelut
siirtyivät Kelalle

Kuntoutus- ja kulttuuriviikko Saksassa
sekä muita kesän tapahtumia

Sisältö

Pääkirjoitus: Annathan palautetta tulkkauspalvelun siirtymisestä Kelalle!...3
 Vatun väki valmiina palvelemaan..4
 Kela tiedottaa: Vammaisten tulkkauspalvelut Kelasta.....6
 Yyterin lomaleirillä koettiin helteitä ja kulttuurielämyksiä.....8
 Huomioita Euroopan kuurosokeiden kuntoutus- ja kulttuuriviikolta.....11
 Sinustako Sonetti?.....13
 Erillisvakuutus alentaa kynnystä työllistyä.....14
 Ystävänä Kiira-koira.....16
 Tandempyöräleiri Ahvenanmaalla.17
 Kuvamuistoja tandempyöräleiriltä Ahvenanmaalla 6.-10.6.2010.....20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 22.10. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 28.9.

! Lisäys. Edellisen Tuntosarven nro 8 jutussa ”Peruskoululaisten kursilla vauhtia ja vertaistukea” puuttuivat seuraavat kurssin vastuuhenkilöiden nimet eli kuntoutusohjaajat **Satu Kosonen** ja **Johanna Rönkä**, yöhoitaja **Heli Kylmäaho** ja kurssivastaava **Marita Saarinen**.

Kannen kuvassa ERCW2010 osallistujat järjestäytyvät yhteisvalokuvaan kirkon portaille. Euroopan kuurosokeiden kuntoutus- ja kulttuuriviikko, ERCW2010 pidettiin tänä vuonna Saksan Tübingenissä. Lyhenne ERCW tulee viikon englanninkielisestä nimestä European Rehabilitation and Cultural Week of the Deafblind. Seuraava Euroopan kuurosokeiden kuntoutus- ja kulttuuriviikko, ERCW2011, järjestetään meillä Suomessa. Kuva: **Seija Holmila**.

Kauniita, kuulaita syyspäiviä!

TUNTOSARVI 36. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja:** tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Jaakko Evonen, Tuija Wetterstrand (sihteeri). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känfelsprödet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Annathan palautetta tulkkauspalvelun siirtymisestä Kelalle!

Oikeuksienselvityksen yhteistyöryhmä kerää kokemuksia kuurosokeilta tulkkauspalvelun siirtymisestä Kelalle.

Keräämme kokemuksia sekä epäonnistumisista että onnistumisista. Toivomme, että jaksatte lähettää meille tietoja omista kokemuksistanne esimerkiksi seuraavista aiheista:

Kelan ja tulkkivälityksen tiedotus

- palvelun saaminen: tulkkitunnit, hakemukset
- asiakasprofiili: sen laatiminen, tarkastaminen ja muuttaminen
- tulkin tilaaminen: tilaamisen toimivuus, käytännöt, ilmoitukset
- tulkin saaminen: onnistuuko vai ei
- tulkkauspalvelun laatu: onko muutoksia aiempaan
- tulkkituntien kirjaaminen ja niihin liittyvät käytännöt

Voit kertoa vapaamuotoisesti kaikista tulkkauspalveluun liittyvistä kokemuksistasi. Kokoamme kokemuksia ja pyrimme vaikuttamaan Kelan käytäntöihin. Voit lähettää kokemuksesi Heikki Majavalle

Tuntosarvi 9/2010

sähköpostilla heikki.majava@kuurosokeat.fi tai postitse Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 Iiris. Lähetä kokemuksesi mieluusti ennen 11.10.2010, jolloin ne ehtivät meille ennen Oikeuksienselvityksen vierailua Kelaan 20.10.2010. Palaute on tervetullutta myös tuon ajankohdan jälkeen.

Kaikki tulkkauspalveluiden käyttäjät, tarkistatthan Kelan tulkkauspalvelun asiakkaille lähettämästä kirjeestä käytössänne olevan tulkkauspalvelun tuntimäärä. Sen pitäisi kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden kohdalla olla 360 tuntia. Jos teille on ilmoitettu, että teillä on tätä vähemmän tunteja, olkaa heti yhteydessä joko suoraan Vammaisten tulkkauspalvelukeskukseen tai Suomen Kuurosokeat ry:n alue-sihteerin. Olemme saaneet useilta tahoilta kuulla, että osalla tulkkauspalvelun asiakkaista tuntimäärät on ilmoitettu väärin.

Kaunista syksyä kaikille toivottaen,

Heikki Majava
Järjestöpäällikkö

Vatun väki valmiina palvelemaan

Ryhmäkuvassa koko Vatun 9 henkinen työyhteisö. Istumassa johtaja Outi Ollila oikealla ja varajohtaja, suunnittelija Sanna Johansson vasemmalta. Keskellä asiakassihteri Reetta Jokinen, joka on erikoistunut puhevammaisiin asiakkaisiin. Takarivissä vasemmalta sihteri Katja Kulmala, vakuutussihteri Thea Talvi, asiakassihteri Johanna Pakkala, vakuutussihteri Niko Keskinen, kuurosokeisiin erikoistunut asiakassihteri Tytti Lehtonen ja sihteri Riikka Järvinen.

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Tulkkauspalveluja perustettiin hoitamaan aivan uusi yksikkö Kelaan, Vammaisten tulkkauspalvelukeskus eli tuttavallisemmin Vatu. Vatun toimisto sijaitsee Turussa, Petrea-nimisessä talossa, jossa on myös muita sosiaali- ja

terveysalan toimijoita. Vatu toimii tulkkauspalvelun ratkaisuyksikkönä sekä valvoo, ohjaa ja koordinoi välityskeskusten ja tulkkauspalvelujen tuottajien toimintaa.

Vatussa on yhteensä 9 työntekijää. Kolme asiakassihteriä ja suunnittelija ovat kaikki viittomakielentaitoi-

sia. Asiakassihteri **Tytti Lehtonen** on lisäksi erikoistunut kuurosokeuteen. Tytillä on tulkin koulutus ja hän on tehnyt aikoinaan paljon tulkkauksia myös kuurosokeille. Joukkoa johtaa **Outi Ollila**, joka vastasi työntekijöiden rekrytoinnista yhdessä Kelan aluejohtaja **Heikki Kuusiahon** ja suunnittelija **Riikka Heikkisen** kanssa. "Aloitimme työyhteisönä vasta toukokuun alussa. Aikaa siirtoon ja valmistautumiseen jäi kovin vähän. Kesälomia emme juurikaan ennättäneet pitää", Outi Ollila huokaa. Aluksi Vatu majoittui väliaikaisesti tiloihin samaan taloon. Uusiin tiloihin päästiin muuttamaan vasta viikko ennen kuin tulkkauspalvelut siirtyivät Kelalle 1.9. "Uusien tilojen remontin suunnittelu oli iso urakka. Lopullisesti toimisto on valmis vasta myöhemmin syksyllä."

Asiakastietojen ja profiilitietojen siirto

"Suurin homma on ollut asiakas- ja profiilitietojen syöttäminen uuteen järjestelmään", Ollila sanoo. Suomen kaikkia 343 kuntaa pyydettiin lähettämään tiedot tulkkauspalveluun oikeutetuista asiakkaista ja heidän profiileistaan jo toukokuun alkuun mennessä. Tietoja saatiin hyvin vaihtelevasti. "Kunnilla on ollut erilaisia tapoja kirjata asiakastietoja. Välillä niiden etsiminen on ollut oikeaa salapoliisityötä. Tiedoissa on saattanut olla myös virheitä", Outi Ollila valottaa. Kaikkiaan asia-

Johtaja Outi Ollila Vatun uusien toimitilojen käytävällä.

kaskirje lähti elokuun lopussa noin 4200 asiakkaalle.

"Jos huomaa jonkun virheen asiakastiedoissaan, niin siitä ei kannata pelästyä", Ollila rauhoittelee. "Tiedot korjataan heti pyydettyä. Tietojen muutokset kannattaa ilmoittaa suoraan Vatuun. Asiakas saa täytettäväkseen uudet lomakkeet, joihin hän tekee korjaukset ja ne päivitetään hänen asiakasprofiiliinsa."

Asiakasprofiili käydään läpi myös ensimmäisellä tulkkauskeralla. Siinä yhteydessä asiakas voi esittää myös toiveensa tulkkien suhteen.

Nyt kun tulkkauspalvelut ovat saman toimijan vastuulla, on mahdollista kerätä kattavaa tilastotietoa, jonka avulla palvelua voidaan jatkossa parantaa. Tilastotiedon lisäksi Kelalla on toimiva palautejärjestelmä. ”Kaikki palaute kirjataan ylös, tuli se sitten henkilökohtaisen käynnin kautta, kirjeenä, soittona, tekstiviestinä tai sähköpostilla. Kuvayhteys ei tietoturvasyistä toimi vielä, mutta pyrimme saamaan sen käyttöön loka-kuun aikana. Palautetta kannattaa antaa suoraan tänne Vatuun, mutta myös välityskeskukset keräävät kaiken palautteen ja välittävät sen meille”, Ollila vakuuttaa.

Käytännöt selviävät ajan myötä

Outi Ollila painottaa, että Kelan tavoitteena on tarjota mahdollisimman hyvää palvelua. ”Tulkkikunnit eivät lopu kenelläkään kesken. Lisää tunteja saa varmasti, mikäli tarvitsee, täyttämällä TU1 lomakkeen.” Ollilan mukaan asiakkaan elämä halutaan muutenkin tehdä mahdollisimman helpoksi. Kelan vastuulla on järjestää tulkkauspalvelut, jotka ennen kuuluivat vammaispalvelulain piiriin (nyt tulkkauspalvelulaki 133/2010). Tulkkauspalveluja tarjotaan myös muiden lakien kuin tulkkauspalvelulain perusteella. ”Valtiollisten tai kunnallisten laitosten pitäisi hoitaa esimerkiksi oma viranomaistulkkausensa itsenäisesti. Asiakkaat voivat kuitenkin epäselvissä tilan-

teissa tilata tulkin välityskeskusten kautta ja me selvitämme kuka maksaa. Vammaispalvelulaki on edelleen voimassa muilta osin ja niinpä esimerkiksi viittomien opettaminen tai perusopetuksen tulkkaus kuuluvat edelleen kunnille – niitä Kela ei hoida”, Ollila tarkentaa.

Kelan tulkkauspalvelut on uusi palvelu ja monet käytännöt selviävät vasta kun palvelu on ollut käynnissä jonkin aikaa. Outi Ollila on luottavainen sen suhteen, että käytännöt selkiintyvät kun palvelu saadaan käyntiin. Palvelua kehitetään myös yhteistyössä järjestöjen kanssa.

”Tämä on iso muutos, mutta luottan yhteistyön voimaan. Meidän tehtävämme on antaa asiakkaalle mahdollisimman hyvää palvelua ja se varmasti heijastuu myös sinne toiseen päähän. Kunhan käynnistysvaiheesta selvittää, niin viimeistään kahden vuoden kuluttua palvelu toimii sujuvasti ja yhdenvertaisesti koko maassa.”

! Oikeuksienvälityksen yhteistyöryhmä kerää kuurosokeiden tulkkauspalvelunkäyttäjien kokemuksia ja välittää palautteen eteenpäin Vatuille vierailun yhteydessä 20.10.

Kela tiedottaa:

Vammaisten tulkkauspalvelut Kelasta

Kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut ovat siirtyneet kunnilta Kelan hoidettaviksi 1.9.2010 alkaen. Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta (133/2010) on annettu helmikuussa.

Syyskuusta alkaen asiakkaat tilaavat tulkin Kelan välityskeskusten kautta. Välityskeskuksia on viisi ja ne sijaitsevat Helsingissä, Joensuussa, Turussa, Jyväskylässä ja Oulussa. Tilauksen välityskeskukseen voi tehdä esimerkiksi tekstiviestillä, sähköpostilla tai käymällä välityskeskuksessa. Välityskeskusten lisäksi asiakas voi käydä tilaamassa tulkin välityskeskusten sivupisteistä. Välityskeskus, johon asiakas tekee tulkkilauksen, määräytyy asiakkaan kotikunnan perusteella.

Elokuussa Kela on lähettänyt kaikille asiakkaille, joiden tiedot kunta on ilmoittanut Kelaan, kirjeen, jossa on kerrottu vammaisten tulkkauspalvelun siirrosta ja tulkin tilaamisesta 1.9.2010 alkaen. Jos Kelan kirje ei ole tullut asiakkaalle, hänen kannattaa ottaa yhteyttä Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskukseen.

Uudet tulkkauspalveluhakemukset ratkaistaan 1.9.2010 alkaen Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksessa. Keskus sijaitsee Turussa. Se myös ohjaa ja neuvoo asiakkaita, Kelan toimistoja, välityskeskuksia ja muita yhteistyötoimijoita tulkkauspalveluun liittyvissä kysymyksissä.

Kelan vammaisten tulkkauspalvelua koskevat internetsivut osoitteessa www.kela.fi/vatu on uudistettu ja tietoa sivuilta löytyy myös viittomakielellä. Kelan sivuilta löytyy myös välityskeskusten yhteystiedot ja keskusten aukioloajat.

Vatun yhteystiedot:

Kela / Vammaisten tulkkauspalvelukeskus
Peltolantie 3, 20720 Turku
puhelin 020 634 2802
tekstiviesti 020 634 2900
faksi 020 634 2801
sähköposti vatu@kela.fi
tekstipuhelin 020 634 2813 (tulossa),
020 634 2814 (toiminnassa)
kuvapuhelin tulossa
www.kela.fi/vatu

Yyterin lomaleirillä koettiin helteitä ja kulttuurielämyksiä

Teksti ja kuvat: Jaakko Evonen

Kuurosokeiden lomaleiri järjestettiin tänä vuonna Yyterissä 12.7.-16.7.2010. Porin lähellä sijaitseva Yyteri on kuuluisa hiekkarannoistaan ja kylpylästään. Leirille osallistui kaikkiaan 33 ihmistä tulkkeineen, joista itse leiriläisiä oli 18. Kuurosokeita osallistujia oli 14 henkeä.

Leirin vetäjänä toimi **Maija-Liisa Lahti**, joka on jo useana vuonna vastannut lomaleirin järjestämisestä. Tänä vuonna hänen apunaan oli **Katja Kelder**. Viikon ohjelmassa oli muun muassa hemmottelua kylpylässä, vierailu Reposaareen ja Porin keskustaan. Puitteet leirille olivat hyvät, sillä hellelukemat ylittyivät lähes joka päivä. Päivällä helte tuntuikin mukavalta, mutta yöllä moni kävi hakemassa viilennystä merestä.

”Tämä oli neljäs kesä kun vedin tämän leirin. Aikaisemmin se kulki nimellä perhe- ja lomaleiri. Kaksi muutakin leiriä olen työstänyt kuu-

Leirin vetäjän Maija-Liisa Lahden (keskellä) kesäistä eleganssia. Maija-Liisa on vetänyt lomaleirin jo neljänä kesänä. Aikaisemmin lomaleiri tunnettiin nimellä perhe- ja lomaleiri.

rosokeille”, kertoo Maija-Liisa Lahti, jolla on takanaan kaikkiaan 30 vuotta leiri- ja kurssityötä. ”Lomaleirit ovat olleet valtavan suosittuja. Ilmoittautuneita on aina ollut niin paljon, että kaikki eivät ole mahtuneet mukaan. Toissa vuonna Oriammille oli yli 50 ilmoittautunutta ja se taisi olla suurin näistä leireistä. Mukavinta on se, että osallistujat ovat olleet aina innolla mukana kaikessa”. Maija-Liisa Lahti iloitsee.

Leiriläiset seuraavat tarkkana esitelmää tuulivoimasta ja sen tulevaisuudennäkymistä Suomessa.

Kävin tutustumassa leiriin ja ohjelmaan kahtena päivänä, tiistaina ja keskiviikkona.

Tiistaina ohjelmassa oli bussimatka Reposaareen. Opas kertoi alueen mielenkiintoisesta historiasta. 1850-luvulla Reposaaressa käytettiin paljon höyryvoimaa. Hän puhui myös merirosvoista, jotka viihtyivät Reposaaressa karkiosassa kaapaton isoakin laivoja. Ihastelimme myös kirkkoa. Sen rakensivat norjalaiset, jotka olivat aiemmin haaksirikkoutuneet saarelle. Bussi jatkoi kierrosta kohti asuntomessualueutta. Rakennuksia oli runsaasti erilaisia. Kuuluisin niistä oli **Eino Grönin** asunto.

Retkitunnelmia

Ennen Reposaaressa sillan valmistamista 1956 alueelle pääsi vain

Kauko Lahti, Anita Palo, Olavi Eira ja tulkki Juha Sarkkola taustallaan yksi Yyterin alueen tuulimyllyistä.

veneillä ja lautoilla. Silta oli hieno ja vaikuttava, kun ajoimme sen yli paluumatkalla. Kaukana edessä näkyi myös tuulivoimala. Leiriläiset pääsivät tutustumaan Suomen Hyötytuuli Oy:n, jonka edustaja kertoi tuulivoiman tilasta Suomessa ja tulevaisuudennäkymistä. Yyterin lähellä käytetään melko paljon tuulivoimaa. Edellytykset ovat hyvät, sillä alueella tulee paljon.

Kiertoajelun jälkeen useamman kasvoilta paistoi hymy. Illan hämärtyessä ihmiset kuuntelivat ravintolassa tanssilattian vierestä tubaduurin soittoa. Leirille osallistunut **Riitta Ruissalo** piti Reposaaressa kierroksesta. Hän oli kuullut saaresta aiemmin, mutta vieraili siellä nyt ensimmäistä kertaa. Myös Yyteri oli Riitalle mieluinen kokemus. Parhaiten hänelle tuli Yyteristä mieleen hiekka, sillä sitä on joka paikassa.

Sami Haapanen kertoi olleensa lomaleireillä aiemminkin. Yyterin leirissä häntä kiinnostivat itse Yyteri ja mahdollisuus tavata muita kuurosokeita. Hän oli tyytyväinen leiriin ja ohjelman monipuolisuuteen. Lämmin sää oli vain plus-saa mukavalle viikolle.

Milka Peiposelle leiri kuurosokeiden kanssa oli ensimmäinen, mutta hän on aiemmin osallistunut seurakunnan leireihin. Yyteri ja Reposaaari olivat hänelle tuttuja ennestään. Kylpylässä käynti oli Milkasta piristävää ja mukavaa.

Yleisesti ottaen haastateltavat olivat tyytyväisiä kuurosokeille tarjottavista leirimahdollisuuksista. Ne ovat heistä tärkeitä muun muassa yhteisöllisyyden ja vertaistuen vuoksi. Siksi leirejä ei saisi vähentää.

Ulkomaan terveisiä

Keskiviikkoamulla oli vuorossa rovasti **Ari Suutarlan** vierailu. Hän oli tullut paikalle vaimonsa Kirstin kanssa kertomaan vammaisalan kuulumisia. Ari korosti, että Suomi on hyvä paikka olla. Hän on saanut lukuisilla matkoillaan nähdä, miten asiat voivat olla muualla maailmassa hyvin toisenlaisia. Lopuksi hän esitteli yleisölle erilaisia matkamuistojaan, kuten kauniin paranta-

Ari Suutarla valmiina esittelemään rauhakyyhkystä, jonka hän on tuonut yhdeltä lukuisista matkoistaan. Vaimo Kirsti Solin ojentaa kyyhkyä, Katja Kelander seuraa vieressä.

janhatun, puisen kyyhkysesineen ja pullon, jossa on miehistä kestävyyttä parantavaa rohtoa. Pulloa lähempää katsottuna sen sisältä näkyi hurja käärme.

Keskiviikkoiltapäivällä ilma oli paljon viileämpi kuin tiistaina, jolloin hellettä oli jopa 34 astetta. Meressä oli paljon uimareita, myös leiriläisiä. Vapaa-aikaa oli riittävästi, joten kiirettä ei ollut. Edellispäivän aikana oli käyty keskustelua samalla rannalla muutaman kilometrin päässä sijainneesta nudistirannasta. Osa kenties kävikin siellä, mutta useimmat jäivät normaalin rannan puolelle. Hiekka oli aivan valkoista ja polttavan kuumaa. Yyterin luonnonkaunis alue tarjosi kuurosokeille paljon muisteltavaa ja voimia tulevaa pitkää talvea varten.

Huomioita Euroopan kuurosokeiden kuntoutus- ja kulttuuriviikolta

Kirjoittaja (keskellä) ja muita suomalaisia magnoliapuun varjossa.

Teksti ja kuvat: Seija Holmila

Euroopan kuurosokeiden kulttuuri- ja kuntoutusviikko, ERCW2010 pidettiin tänä vuonna Saksan Tübingenissä. Lyhenne ERCW tulee viikon englanninkielisestä nimestä European Rehabilitation and Cultural Week of the Deafblind. Seuraava Euroopan kuurosokeiden kuntoutus- ja kulttuuriviikko, ERCW2011, järjestetään meillä Suomessa.

Tübingen sijaitsee Stuttgartista hieman etelään. Kaupunkia halkoo Neckar-joki, joka laskee Reiniin

Saksan ja Sveitsin rajan tuntumassa. Maasto on vuoristoista ja maisema kaunis. Näitä Schwarzwaldin rinteitä olemme saaneet ihailia Vuoristosairaala TV-sarjassa.

Meitä oli 13:sta maasta yhteensä 135 osallistujaa. Osallistujat oli majoitettu eri hotelleihin ympäri kaupunkia. Aamupalan söimme hotellilla, mutta lounas ja päivällinen tarjottiin Urheilutalon ravintolassa. Meidän hotellilta oli sinne puolen tunnin kävelymatka. Retkille lähtö tapahtui Urheilutalolta. Illan suussa palasimme samaan paikkaan päivälliselle. Kun kävelimme takaisin hotelliin, oli matka ylämäkeä ja se kesti vartin pidempään. Monet kulivat matkan taksilla, mutta me kävelijät noudatimme viikon teemaa ”kuntoutus”.

Meidän hotellimme vieressä oli keskiaikainen linna, Hohentubingen Museum Sloss, joka on ollut pitkään yliopistokäytössä. 1800-luvulla linnassa työskenteli tutkija, joka löysi lohen mädistä molekyylin, joka on osa solun DNA:ta. Löydön merkitys selvisi kuitenkin vasta 70 vuotta myöhemmin, kun DNA:n rakenne

Sivun kuvat alkaen vas.: Hohentubingen Museum Sloss, näkymä alas värikkääseen kaupunkiin ja joukko harmistuneita suomalaisia, jotka olimme huonon tiedottamisen vuoksi bussin lähtöpaikalla puoli tuntia liian aikaisin.

ratkaistiin vuonna 1953. DNA sisältää tiedon ihmisen perimästä.

Saimme yhteisvalokuvaa varten Saksan kuurosokeiden logolla varustetun mustan lippalakin, ja kehoituksen laittaa se päähän kun kokoonnuimme vanhankaupungin kirkon portaille. Saksalaisohjaajilla oli punaiset lippalakit. Lippalakki ja oranssi nimilappunauha kaulassa saimme huomiota liikkuessamme mukulakivisillä kaduilla.

Viikko oli ahdettu täyteen retkiä

Viikko oli suunniteltu retkiä ihan liian täyteen. Valittavana oli kolme vaihtoehtoa tunnin tai parin bussimatkan päässä. Tarjolla oli luolaretkiä, vesiputousta, ruuhiretki Neckar-joella, käynti ulkoilmamuseossa Mustan metsän maatilalla tai erikoisessa kasvitieteellisessä puutarhassa ja vierailu pilailijaliiton 1924 perustamaan pilailijamuseoon naamioineen ja narrien vaattei-

neen. Pienen junamatkan päässä meille esiteltiin viinikasvatuksen pitkää ja työlästä perinnettä. Yhtenä päivänä kävelimme 6 kilometrin polkua Hohentubingenin kautta Wurmlingerin kappelille. Se kävi taas kuntoilusta, kun kävelimme kaupungin läpi suojeltuun Badenhäusenin kylään päätyen susteriläisluostariin. Toisena vaihtoehtona oli lähteä puolentoista tunnin bussimatkalle Ulmin kaupunkiin. Siellä oli tutustumiskohteena mahtava Ulmin katedraali, jota rakennettiin 500 vuotta sekä leipämuseo. Sieltä saimme tuoda leipomamme vehnä-lämpimäiset muillekin esiteltäväksi. Runsaan tunnin bussimatkan päässä oli vuonna 1147 perustettu vaikuttava Maulbronnin luostari. Siellä oli tammesta veistetty alttari-
taulu ja rukouspaikka kolmelle johtajamunkille eli apotille.

Säännöt ja tavat olivat tiukat. Munkkien tiloihin ei päästetty muita ihmisiä. Heitä työskenteli esimerkiksi puu-

Päätösjuhlan orkesteri Tahditto-mat villitsi koko juhlakansan mukaansa iloiseen menoon.

seppinä luostarissa. Rukoushetkiä oli 7 vuorokaudessa. Me retkeläiset ihmettelimme erään salin pylväikköä ja pylväässä ollutta railoa. Opas kertoi, että railon yläpäähän, pylvään sisälle, oli säilöttynä tynnyri, josta viini valutettiin railoa pitkin pylvään juurella olevaan kouruun. Munkit saivat kastaa kouruun kaikki kymmenen sormeaan ja nuolla viinin niistä suihin. Ihmetellä sopii, saiko kukaan riittävästi viiniä.

Päätösjuhla oli eurooppalainen grillijuhla. Pitkä ruokapöytä hotellimme terassilla notkui herkkuja. Grillistä sai kanaa, naudanfileetä, makkaraa. Kyllä ne maistuivatkin, olimmehan koko viikon syöneet pastaa ja porsasta, tai ainakin melkein.

Puhuttiin paljon Suomeen tulosta 2011. Kyseltiin ovatko yöt valoisia ja millaista ruokaa on. Eräskin konferenssikonkari toivoi vähemmän retkiä kuin nyt ja enemmän aikaa keskinäiseen kanssakäymiseen.

Sinustako Sonetti?

Osaatko käyttää tietokonetta? Oletko kiinnostunut vertaistuki-toiminnasta? Haluatko yhdistää ne? Tule mukaan Sonetti-toimintaan. Esittelemme uudistuvaa Sonetti-toimintaa viikonlopputapaamisessa 19.–21.11.2010 Hämeenlinnassa, Aulangolla. Erityisesti etsimme uusia aktiivisia toimijoita.

Viikonloppu on osallistujille maksuton, sisältäen matkat, majoituksen ja ruoat. Otamme mukaan 15 ilmoittautunutta, ensisijaisesti uusia Sonetti-toiminnasta kiinnostuneita henkilöitä. Suomen Kuurosokeiden IT-palveluiden henkilöstö on paikalla koko viikonlopun.

Sonetti-viikonlopputapaamisen tarkemman ohjelman löydät Kuurosokeiden Uutislehden numeroista 30 ja 32 sekä internetsivuilta www.kuurosokeat.fi/it-palvelut.

Ilmoittautuminen 15.10.2010 mennessä sähköpostilla Marko Vainiomaalle, marko.vainioma@kuurosokeat.fi

Erillisvakuutus alentaa kynnystä työllistyä

Teksti: Eläketurvakeskus

Vajaakuntainen työnhakija ei istu yhteen muottiin. Työkykyä alentava haikka saattaa olla jo syntymästä asti kannettu tai vasta aikuisiällä todettu etenevä sairaus. Yhteistä on, että pelkän eläkkeellä olon asemesta näillä kansalaisilla voisi olla yhteiskunnalle paljonkin annettavaa. Vajaakuntainen työvoima tarjoaa yhden keinon lisätä työllisyyttä. Työvoimahallinnon rekisteri on mahdollisuus vajaakuntoiselle työhakijalle.

Omalla todistuksella erillisvakuutus suurtyönantajalle

Kun ihminen ei ole täydessä työkunnossa, askarruttaa häntä luonnollisesti oman kuntosensa ja jaksamisensa vaikutus työpaikan saantiin. Työnantajat puolestaan pohtivat sairaan tai vammaisen mahdollisuutta selvitä tarjotuista tehtävistä. Asenteille ei lyhyellä aikavälillä voi mitään, mutta järjestelmien loukkua voi korjata.

Todennäköisesti suurtyönantajat ovat arastelleet vajaatyökykyisten

palkkaamista suurempien työeläkekustannusten pelossa. On totta, että työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuu työnantajalle kasvaa, kun yrityksen palkkasumma nousee. Suurtyönantajilla on kuitenkin vuodesta 2009 alkaen ollut mahdollisuus ottaa vajaakuntoisena palkatulle oma erillinen vakuutus. Erillisvakuutuksessa olevaa tai olevia ei oteta mukaan, kun lasketaan yrityksestä työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrää.

Edellytyksenä erillisvakuutukselle on, että työnhakija kuuluu työvoimahallinnon ylläpitämään rekisteriin vajaakuntoisena työnhakijana. Aloite rekisteröintiin ja työkyvyn selvittämiseen tulee hakijalta itseltään. Rekisteriin merkitty työnhakija saa todistuksen, jonka hän voi esittää työtä hakiessaan. Työnantaja selvittää asian työeläkelaitoksensa kanssa, joka tekee vajaakuntoisena palkatulle erillisvakuutuksen.

Erillisvakuutuksen saa neljäksi vuodeksi. Kokemuksen mukaan tällaisen työjakson jälkeen riski tulla työkyvyttömäksi ei ole enää sen suurempi kuin kenellä tahansa.

Tutkimus kertoo, että työhalua löytyy

Tuoreen Eläketurvakeskuksen tekemän kyselytutkimuksen mukaan vajaakuntoisten joukossa työhaluja kyllä riittäisi. Jos kaikki 33 500 hakukasta työllistyisivät, tämä merkitsisi jopa prosenttiyksikön nousua työllisyysasteeseen.

Todellisuudessa halukkaat ovat usein törmänneet työmahdollisuuksien puutteeseen, ja osa kokee eläkkeen rinnalla tehtävän työn ansiorajojen hankaloittavan työntekoa. Tähänkin on saatu parannusta. Ansiorajoja on kyselyn jälkeen korotettu määräaikaisella lailla, joka on voimassa vuoden 2013 loppuun. Työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla saa ansaita vähintään 600 euroa kuukaudessa prosenttimääräisistä rajoista riippumatta.

Kyselytutkimus todisti työn merkittävän vaikutuksen vajaakuntoisten elämänlaatuun. Ansiotyössä käyvät osatyökyvyttömyyseläkkeensaajat pitävät toimeentuloaan selvästi parempana kuin ainoastaan eläkkeen varassa elävät. Ansiotyö kerryttää myös lisää vanhuuseläkettä.

Faktat

Todistus vajaakuntoisuudesta oikeuttaa erillisvakuutukseen

●Työvoimahallinto ylläpitää rekisteriä vajaakuntoisista työnhakijois-

ta ja antaa työnhakijalle todistuksen rekisteriin kuulumisesta.

●Työnhakija esittää todistuksen työnantajalle työtä hakiessaan. Työnantaja antaa selvityksen työeläkeyhtiölle, joka perustaa vajaakuntoisena palkatulle työntekijälle erillisvakuutuksen.

●Järjestely koskee työntekijän eläkelain mukaan vakuutettuja työntekijöitä.

Erillisvakuutus keventää suurtyönantajan eläkevastuuta

●Suurtyönantajilla työeläkevakuutusmaksun suuruuteen vaikuttaa, kuinka paljon yrityksen työntekijöistä jää työkyvyttömyyseläkkeelle.

●Vajaakuntoisina palkattujen osalta tämä kustannusriski ei kuitenkaan ole enää muita työnhakijoita suurempi.

●Suurtyönantajalla on oikeus ottaa vajaakuntoisena työnhakijana palkatulle työntekijälleen erityisvakuutus.

●Suurtyönantajaksi katsotaan yritys, jonka palkkasumma ylittää noin 1,7 miljoonaa euroa. Jos palkkasumma on tätä pienempi, eivät työkyvyttömyyseläkkeet vaikuta eläkevakuutusmaksujen määrään.

●Vaikka vajaakuntoisena palkatulle työntekijälle myönnettäisiin työkyvyttömyyseläke viiden ensimmäisen työskentelyvuoden (kalenterivuoden) aikana, eläkekustannus vaikuttaa vakuutusmaksuun aikaisintaan kahdeksantena vuonna työsuhteen alkamisesta. ■

Ystäväni Kiira-koira

Teksti ja kuva: Nimimerkki Ojoisten torppari

Minulla on ystävänä naapurin suloinen Kiira-koira, rodultaan kultainen noutaja. Monilla näkövammaisilla on kultainen noutaja opaskoirana. Luulen, että Kiirankin suvussa on ollut opaskoiria ja avustajakoiria. Minä olen aina ollut koiraihminen. Minulla on vuosien mittaan ollut monta koira sekä kuulokoirana, seurakoirana että vahtikoirana.

Ensimmäisen kerran tapasin Kiiran, kun se oli pentu. Olin tulossa kotiin kävelylenkiltä, kun Kiira tuli minua vastaan. Se istahti viereeni ja odotti, että taputan sitä. Omistaja ihmetteli, että miksi koira tekee niin, miksi se ei vingu tai hauku. Kerroin kuulonäkövammastani. Arvelin, että Kiiralla on vahvat opaskoiran vaistolahjat. Se ymmärsi vaistomaisesti, kuinka tervehtiä minua, vaikka en kuule mitään. Omistaja ihmetteli Kiiran vaistoa. Monet koirat tulevat vaistomaisesti lähelleni ja koskettavat kuonollaan, koska ne aavistavat vammaani ja sen, että en kuule.

Joskus, kun kävelen pimeällä kotia kohti Kiira seuraa kävelyäni huoles-

tuneena. Se ymmärsi, että tasapainohäiriöni johtuu kuulovammastani ja kävelen siksi epävarmasti.

Joka kerta kun Kiira on lähdössä ulos omistajansa kanssa, se katselee ensin minun parvekkeelleni ja etsii katseellaan elonmerkkiä. Jos huomaan sen, tulen ulos ja annan sille oman äänimerkkini, koska en puhu selvästi. Heitän silloin herkkupalan Kiiralle. Se juoksee rivakasti noutamaan herkkua, heiluttaa häntäänsä ja katsoo minuun kiitollisena virkeillä silmillään. Kiiran isäntä tai emäntä saa aina käydä kiskomassa koiran pois parvekkeeni alta.

Ihanaa, että olen saanut upean ystävän, joka arvostaa minua kuulonäkövammaisena. Minulle Kiira on tuonut paljon hyvää mieltä ja on saanut minut tuntemaan oloni turvalliseksi. Lähetän lämpimän kiitoksen Kiiran omistajaparille koiran hyvästä kasvatuksesta ja hyvästä käytöksestä.

Tandempyöräleiri Ahvenanmaalla

Tandempyöräileijäisiä pyhälle Birgitalle omistetun kirkon ulkopuolella.

Teksti: Aarne Pirkola

Kuvat: Anu Jääskeläisen kuva-albumi

Nuorten tandempyöräilyleiri järjestettiin Ahvenanmaalla 6.-10.6.2010. Sunnuntai-iltana 6.6. leirin osallistujat kokoontuivat Best Western Hotel Seaporttiin. Hotelli sijaitsee vain kivenheiton päässä laivaterminaalista.

Maanantai 7.6.

Seuraavana aamuna heräsimme todella aikaisin ja söimme aamupalan. Laiva lähti klo 8.45 ja meidän piti olla terminaalissa jo tuntia ai-

kaisemmin. Laivamatka kesti noin 5 tuntia. Meillä oli laivassa mahdollisuus tehdä rauhassa kaikkea, mitä halusimme. Rentouduimme kannella aurinkoa ottaen, juttelimme, kävimme tax free -kaupassa ja söimme buffet -lounaan.

Kun laiva saapui Maarianhaminaan, kävelimme laivasatamasta suoraan Cikadan hotelliin. Saimme avaimet ja kävimme jättämässä laukut huoneisiin. Sen jälkeen menimme paikkaan, josta saa vuokrata polkupyöriä. Vuokrasimme tandempyörät ja pyöräilimme takaisin hotelliin. Päivällisen jälkeen alkoi

ohjelma. Tutustuimme toisiimme ja kävimme läpi käytännön asioita.

Kerroimme vuorotellen itsestämme. Leirin osallistujia olivat minun ja veljeni **Akin** lisäksi **Marianne**, **Anu**, **Eetu**, **Johanna** ja **Tuuli**. Lisäksi mukana olivat Mariannen ja Anun poikaystävät, kaksi tulkkiopiskelijaa ja kaksi ammattitulkkiä. Leirin johtaja **Heikki Majava** kertoi turvallisuussäännöistä, joita meidän piti pyöräillessä noudattaa. Leirin vetäjät **Sanna Tuomaala** ja **Tuija Mustonen** kertoivat leiriohjelmasta. Illalla kävimme vielä tutustumassa Maarianhaminan keskustaan. Koska ohjelmassa ei ollut iltapalaa, ostimme pientä purtavaa kaupasta. Sitten menimme nukkumaan.

Tiistai 8.6.

Tiistaiamu alkoi ”Minä ja muut” -teemalla. Keskustelimme kuurosokeiden yhteisöstä ja vertasimme sitä kuurojen yhteisöön. Jokainen valitsi itselleen parin. Pareittain kerroimme ja kuuntelimme toistemme elämästä, milloin aloimme oppia viittomakieltä, mitä kouluja olimme käyneet ja mistä kuulonäkövammamme johtui.

Aamun ohjelman jälkeen lähdimme pyöräilemään Cikada-hotellista Lemlandin kirkkoon, joka sijaitsee Kaakkois-Ahvenanmaalla. Lähtövalmisteluihin kuului kypärän lait-

to päähän ja punkeilta suojaavan voiteen levittäminen iholle. Ahvenanmaa on punkkien luvattu maa ja niitä on siellä paljon. Siksi monet halusivat suojautua punkin puremalta. Nuoret ja tulkit sopivat yhteistyöstä pyöräilyn aikana. Sitten olimme valmiina lähtöön.

Pyöräilimme jonossa. Letkaa veti Sanna ja jonon viimeisenä tuli pomo Heikki. Heikki huolehti turvallisuudesta, että kukaan ei eksy tai ajaa ojaan. Tulkit ohjasivat leiriläisiä tandempyöräilyssä. Mariannen ja Anun poikaystävät toimivat heidän ohjaajinaan. Noin 10 kilometrin jälkeen tulimme Lemströmin kanavalle ja pidimme lounastauon. Sitten jatkoimme matkaa. Kanavan jälkeen pyörätie päättyi yhtäkkiä ja meidän piti pyöräillä autotien laidalla. Se pelotti tulkkiopiskelijaa, mutta luotin häneen enkä itse pelännyt. Myöhemmin Akin ja minun tulkkiopiskelijat tottuivat tandempyöräilyyn ja kilometri kilometrin jälkeen pyöräily sujui yhä helpommin.

Saavuttuamme Lemlandin kirkkoon petyimme, koska kirkko oli suljettu ja avautuisi vasta viikon kuluttua. Onneksi kirkonhoitaja tuli paikalle ja päästi meidät sisään tutustumaan kirkkoon. Paluumatkalla hotellille muutamat nuoret alkoivat vähän kilpailla ja pyöräilivät nopeasti. He saapuivat hotelliin hyvissä ajoin. Kirjoittaja pahoittelee Tuntosarvi-lehden

lukijoille, että ei enää muista, kuka kilpailun voitti! Päivällä pyöräilimme 30 kilometriä.

Perillä osa meistä meni heti hotellin uima-altaalle. Seuraavaksi oli vuorossa päivällinen. Illan ohjelma oli vapaa. Rentouduimme Maarianhaminassa ja juttelimme yhdessä.

Keskiviikko 9.6.

Keskiviikkoamun ohjelmassa oli taas ”Minä ja muut” -teemaa. Keskustelimme parisuhteesta ja masennuksesta. Mieliin palautui myös muistoja viime vuoden Malminharjun Minä ja muut -kurssilta.

Seuraavaksi ohjelmassa oli pyöräily Kastelholman linnaan. Koska leiriläinen Johanna oli vähän sairas, Heikin piti ajaa autolla ja ottaa Johanna ja Tuija kyytiin. Tuijan tulkki ohjasi Eetua tandempyöräilyssä. Sannalla oli vaikeuksia kartan kanssa, joten Heikki ohjasi autolla meitä pyöräilijöitä. Puolivälissä pidimme lounastauon, jonka jälkeen jatkoimme taas matkaa. Näimme Ahvenanmaan kaunista maisemaa. Tie oli tasaista, mikä helpotti pyöräilyä. Perillä Kastelholman linnassa tutustuimme linnaan ja sen historiaan. Tutustuimme myös vanhaan vankilaan, kuninkaankartanoon ja tuulimyllyihin linnan lähellä. Sitten lähdimme paluumatkalle Maarianhaminaa kohti. Keskiviikkona pyö-

räilimme 40 kilometriä ja kahdessa päivässä yhteensä 70 kilometriä.

Illalla päivällisen jälkeen oli yhteistä iltahjelmaa. Ohjelmaan kuului parin ja kortin etsimistä, tuolileikki ja sika vastaan susi. Pidimme vuorotellen jäähyväispuheita. Iltahjelman jälkeen kaikki lähtivät omaan huoneeseen. Osa nuorista valvoi vielä pitkään, jutteli ja piti hauskaa.

Torstai 10.6.

Torstaina aamupalan jälkeen kävimme tutustumassa Pommernin purjealukseen, joka on rakennettu vuonna 1903. Tämä purjealus kävi Australiassa ja kulki kaikki maailman meret. Pommer lahjoitettiin Maarianhaminan kaupungille. Purjealus oli säilynyt alkuperäisessä asussaan. Sitten veimme tandempyörät takaisin vuokraamoon. Ennätimme vielä tehdä ostoksia ja syödä Maarianhaminan keskustassa ennen paluumatkaa. Laivasatamasta lähdimme laivalla kohti laivalla Turkuu. Sieltä jokainen jatkoi matkaa kotiinsa.

Meillä oli mukavaa tandempyöräilyleirillä Ahvenanmaalla. Pidimme sen maisemasta ja luonnosta. Haluaisimme mennä joskus sinne takaisin pyöräilemään pitempiä päiviä. Suosittelemme myös Tuntosarven lukijoita kokeilemaan pyöräilyreisua Ahvenanmaalla.